

gyakorlata a teljes egyenérték megítélésére hajlik. A joggyakorlat többszörös irányváltozása mindig a jogbiztonság rovására történt. Amióta azonban az egyenértéki elv mind szélesebb tért hódít, a helyzet jelentékenyen rosszabbodott. Azelőtt gazdasági és pénzügyi életünk a judicatura által egyes periódusokban irányadónak tekintett egy meghatározott határnaphoz tartotta magát és annak árfolyamán számolta el a külföldi pénznem tartozásokat. Napjainkban azonban tanácstalanul áll. Pengőnk relativ szilárdsága mellett ugyanis legújabban az idegen valuták árfolyamai járnak vitustáncot, miértis az adósok manapság két határnapkal kénytelenek operálni aszerint, hogy a jogügyletbe melyik idegen valuta került kirovónak. A bírói gyakorlat-hoz alkalmazkodva a lejárat után emelkedő valutáknál a fizetési nap árfolyamán, a hanyatló értékekéknél pedig ugyanakkor a lejárat nap kurzusán tartoznak az átszámítást megejteni. Végül rámutatni kívánunk arra, hogy a legújabb judicatura nyilván logikai hibában is szenved, mert ha a tiszta egyenértéki elvet törekszik megvalósítani, úgy sem a lejárat, sem a fizetésnapj kurzust, hanem egyedül a kötelem keletkezésének napján fennállott árfolyamot kellene az átszámításnál irányadónak tekintnie.

Bármily eltérők is azonban a nézetek a bírói gyakorlat legújabb iránya felett, szerintünk nem lehet vitás, hogy a K. T. 326. és a V. T. 37. §-aiban foglalt egyszerű forgalmi célzatú jogszabályok nincsenek hivatva a pénztartozások legnagyobb és legnehezebb problémáját megoldani, a lejárat és a fizetés napja közötti szüntelen imbolygás tehát csak a régi jogbizonytalanságot fogja még inkább elmélyíteni.

Hj. Dr. Nagy Dezső

Új joghatóságok.

A háborúelőtti idők az egyes közhatalmi funkciókat szabatosan szétválasztották. Tudtuk, mi a törvényhozás, mi a kormányzat és mi a bíróság feladata. A hatalmak hármasságának elve a legapróbb elágazásokig érvényesült s az egyéni jogok az egyes hatalmi ténykedésekkel szemben megfelelő garanciális intézkedésekkel voltak körülbástyázva. A háborús gazdálkodás és a nyomában keletkezett új alakulások az állami szuverénitásnak részeseivé tettek oly tényezőket is, amelyekre nézve azelőtt ez szinte elképzelhetetlen volt.

Jogászai szempontból már a különböző döntőbizottságoknak, mint a szigorú jog által nem kötött szervezetek működése is fölöttébb érdekes. Még érdekesebb azonban a Magyar Nemzeti Bank, a Pénzügyi Központ és az Országos Központi Hitelszövetkezet szerepe bizonyos állami funkciók ellátásában.

A Magyar Nemzeti Bank a kötött valutagazdálkodás folytán dönt abban, vajjon a magyar állampolgár eleget tehet-e vagy köteles-e eleget tenni valutáris kötelezettségének, hogy valutáris ügyleteket köthet-e vagy sem s bizonyos kérdésekben állásfoglalása a bírót is köti. A Külkereskedelmi Hivatalt és Külkereskedelmi Tanácsot devizapolitikai kérdésekben a Magyar Nemzeti Bank irányítja. Sőt a Magyar Nemzeti Bank jogalkotó szerephez is jutott. Nem ad ki ugyan rendeleteket, de körleveleiben és tájékoztatóiban elmondja, hogy miként fog bizonyos esetekben eljárni és így körülbelül oly módon alkotja meg a jogszabályt, mintahogy ezt a római praetor cselekedte, aki edictumában elmondotta, hogy miként fog majdan adott esetben eljárni.

A Pénzügyi Központ és az Országos Központi Hitelszövetkezet különösen a gazdavédelmi rendeletek során jutott oly munkakörhöz, amely ez intézményeket az állami szuverénítás részeseivé teszi.

Mindkét intézmény a kamathozzájárulások megállapításánál teljesen szuverén módon döntött, vajjon a kamathozzájárulás jár-e valakinek, vagy sem. A most készülő jogszabályok előreláthatólag a 10 holdon aluli gazdáknak juttatandó segélyek kérdésében is a két intézmény abszolút döntési jogosultságát biztosítják.

Ha figyelemmel vagyunk a Pénzügyi Központnak a kötvények nostrifikálásánál, úgyszintén a kényszerfelszámolásoknál betöltött szerepkörére, úgy ebben a vonatkozásban is megállapíthatjuk ez intézménynek az állami szerepkörbe való bevonulását.

Kétségtelen, hogy úgy a mai közgazdasági élet, mint a különleges megítélést kívánó viszonyok sajátzerűsége nélkülözhetetlené teszi a megoldás jelzett módját.

Felmerül a kérdés, nincs-e szükség az állami szuverénítás ezen gyakorlása esetén bizonyos garanciális intézkedésekre?

Általában az érdekeltek nem panaszkodnak a mai eljárás ellen és helyesnek tartják, hogy ez intézmények nincsenek semmiféle eljárási szabályhoz, bürokráciához kötve, mert ezen mód mellett sokkal inkább lehet a hibákat, tévedéseket és netáni igazságtalan döntéseket orvosolni, mint akkor lehetne, ha szoros eljárási szabályok a bürokrácia minden áldásában részesítenék ez intézményeket.

Ámde van oly nézet is, hogy a mai kifogástalan állapot személyváltozással felborulhat s a korlátozás nélküli jog gyakorlásának lehetősége nehezen orvosolható túlkapásokhoz vezethet.

Ami a jogszabályok alkotását illeti, ebben a vonatkozásban még inkább volna szükség gondoskodni arról, hogy az elvi jelentőségű körlevelek és tájékoztatók erre hivatott tényezők meghallgatása mellett jöjjenek létre s hogy a rendelkezések keletkezésének mikéntje ugyanúgy ellenőriztessék, publicitása ugyanúgy biztosíttassék, mintahogyan ezt jogunk a rendeletekre nézve megkívánja.